

Sygn. akt IV U 1123/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 sierpnia 2016r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Marek Przysucha

Protokolant Katarzyna Kilan

po rozpoznaniu w dniu 17 sierpnia 2016r. w Częstochowie

sprawy A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o prawo do renty rodzinnej, o rentę socjalną

na skutek odwołania A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 17 czerwca 2015r. Nr (...)

z dnia 17 czerwca 2015r. Nr (...)

z dnia 17 czerwca 2015r. Nr (...)

zmienia zaskarżone decyzje i przyznaje ubezpieczonej A. B. prawo do renty rodzinnej w zbiegu z rentą socjalną poczynając od 1 marca 2015r.

Sygn. akt IV U 1123/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 czerwca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił A. B. prawa do renty socjalnej, ponieważ Komisja Lekarska orzeczeniem z dnia 10 czerwca 2015r. uznała, iż nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Decyzjami z dnia 17 czerwca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił A. B. prawa do renty rodzinnej po matce Z. M. zmarłej w dniu (...). oraz po K. M. zmarłym w dniu (...), ponieważ Komisja Lekarska orzeczeniem z dnia 10 czerwca 2015r. uznała, iż nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Odwołania od powyższych decyzji złożyła ubezpieczona. Domagała się przyznania renty rodzinnej oraz renty socjalnej. Powoływała się na wadę wrodzoną oka prawego oraz niedowidzenie. Opisywała, że od wielu lat leczona jest w poradni dermatologicznej z powodu atopowego zapalenia skóry oraz neurologicznie, ze względu na nadpobudliwość nerwową. Podała, że od maja podjęła leczenie psychiatryczne. Odwołująca wskazywała, iż nie jest w stanie samodzielnie

funkcjonować. Nie daje sobie rady w codziennym życiu. Wskazywała, iż rodzice opiekowali się nią, dbali o nią, zapewniali byt, chodzili z nią do lekarzy. Ubezpieczona wyjaśniała, że w obecnej rzeczywistości nie potrafi się odnaleźć, nie potrafi przygotować obiadu, dysponować pieniędzmi otrzymanymi z pomocy społecznej, włączyć pralki. Podawała, iż w adaptacji do sytuacji pomagają jej pracownicy socjalni MOPS.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wywodząc jak w zaskarżonych decyzjach.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

A. B. urodziła się (...) Ukończyła szkołę zawodową, do czerwca 2005r. uczyła się w liceum (...) (k. 37-39 dok. orzeczniczo-lekarskiej tom I).

W dniu 12 marca 2015r. odwołująca złożyła wniosek o rentę socjalną. W dniu 16 marca 2015r. ubezpieczona złożyła wniosek o rentę po uprawnionej do emerytury matce Z. M. zmarłej w dniu (...). W dniu 17 marca 2015r. ubezpieczona złożyła wniosek o rentę po uprawnionym do emerytury ojcu K. M. zmarłym (...)

Lekarz Orzecznik orzeczeniem z dnia 8 kwietnia 2015r. uznał, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy. W związku z powyższym orzeczeniem organ rentowy decyzją z dnia 23 kwietnia 2015r. odmówił ubezpieczonej prawa do renty socjalnej oraz decyzjami z dnia 23 i 24 kwietnia 2015r. odmówił jej prawa do renty rodzinnej po zmarłych rodzicach. Odwołanie od powyższych decyzji złożyła ubezpieczona. Prawomocnym postanowieniem z dnia 18 maja 2015r. wydanym w sprawie sygn. (...) Sąd Okręgowy w C. odrzucił odwołanie ubezpieczonej na podstawie art. 477⁽⁽⁹⁾⁾ § 3⁽⁽¹⁾⁾ k.p.c.

W dniu 21 maja 2015r. ubezpieczona złożyła wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od orzeczenia Lekarza Orzecznika. Postanowieniem z dnia 27 maja 2015r. organ rentowy przywrócił ubezpieczonej termin na wniesienie sprzeciwu do Komisji Lekarskiej ZUS i przekazał sprawę tej Komisji do rozpoznania. Komisja Lekarska, rozpatrując sprzeciw od orzeczenia Lekarza Orzecznika, wydała w dniu 10 czerwca 2015r. orzeczenie, że wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy. W związku z powyższym orzeczeniem organ rentowy wydał zaskarżone decyzje.

dowód: akta ZUS, akta sprawy (...)

U ubezpieczonej rozpoznaje się upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym, głębokie zaburzenia osobowości z przeważającymi cechami osobowości zależnej i infantylnej, zeza zbieżnego oka prawego, stan po zabiegu operacyjnym usunięcia zaćmy wrodzonej, wylewie krwi do ciała szklстого, leczeniu jaskry wtórnej oka prawego, ślepotę oka prawego, nieborność nadwzroczną złożoną oka lewego, praktyczną jednoocność. Ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy z przyczyn okulistycznych i neurologicznych. Z przyczyn psychiatrycznych odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy na okres dwóch lat, a niezdolność do pracy wystąpiła u niej przed ukończeniem 16 roku życia.

dowód: opinia biegłego z zakresu okulistyki lek. M. S. (1) (k. 51-99 akt), opinia biegłego z zakresu neurologii lek. K. J. (k. 111-112 akt), opinia biegłego z zakresu psychiatrii dr med. M. S. (2) (k. 145-150 akt), opinia uzupełniająca tego biegłego (k. 180 akt).

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016r. poz. 887) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Rodzice ubezpieczonej byli uprawnieni do emerytury.

Wedle art. 68 ust. 1 ustawy dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013r., poz. 982) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

W niniejszej sprawie sporne było czy ubezpieczona jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. W części dotyczącej renty socjalnej istotne było czy niezdolność ta wystąpiła

z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole, którą odwołująca kontynuowała według danych dostępnych w aktach rentowych do 30 czerwca 2005r. W części dotyczącej renty rodzinnych istotne było natomiast czy stała się całkowicie niezdolna do pracy do ukończenia 16 lat albo w okresie nauki.

Zgodnie z art. 5 ustawy o rencie socjalnej ustalenie całkowitej niezdolności do pracy dokonuje się na zasadach i w trybie określonym w ustawie z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

Art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi, iż osobą niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy (ust. 2).

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, iż ubezpieczona z przyczyn okulistycznych, ani neurologicznych nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Obecnie ostrość wzroku do dali okiem lewym jest nieco obniżona (...)= (...) w szkole korekcyjnym, do bliży pełna (...) tym samym szkłem jak do dali. Okiem prawym nie widzi do dali i bliży praktycznie od dzieciństwa. Z dostarczonej dokumentacji wynika, że po operacji oka prawego nie była rehabilitowana wzrokowo. Tym niemniej pole widzenia kinetyczne i statyczne okiem lewym znajduje się w granicach normy, podobnie ciśnienie wewnątrzgałkowe obuocznie. Ubezpieczona nie zażywa leków obniżających ciśnienie oczne. Brak jest również podstaw do stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy z przyczyn neurologicznych. Zgromadzony materiał dowodowy wskazuje jednak, iż ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy

z przyczyn psychiatrycznych, a niezdolność do pracy wystąpiła u niej przed ukończeniem 16 roku życia. U wnioskodawczyni występuje upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym oraz głębokie zaburzenia osobowości z przeważającymi cechami osobowości zależnej i infantylniej. W dzieciństwie była otoczona opieką ze strony rodziców i to sprawiło, że ukończyła szkołę specjalną i zasadniczą szkołę specjalną. Tym niemniej staranna opieka i próby zabezpieczenia jej losu przez rodziców przy istniejącym od wczesnego dzieciństwa upośledzeniu umysłowym i wady wzroku przyczyniły się do jej poważnych trudności w funkcjonowaniu społecznym. Dlatego też odwołująca mimo, iż osiągnęła stosunkowo dobry poziom umysłowy, to nie osiągnęła takich umiejętności społecznych, które pozwoliłyby jej na wykonywanie pracy zawodowej.

Sąd podzielił opinie biegłych, gdyż sporządzone zostały przez lekarzy specjalistów

w zakresie schorzeń, na które skarży się ubezpieczona i poprzedzona była osobistym badaniem ubezpieczonej przez biegłych. Opinie te zostały również wydane po zapoznaniu się przez biegłych z całą dostępną dokumentacją dotychczasowego leczenia odwołującej, co pozwoliło wnikliwie ocenić stan jej zdrowia pod kątem całkowitej niezdolności do pracy i daty jej powstania. Za miarodajną dla orzekania w niniejszej sprawie Sąd uznał opinię biegłego psychiatry. Ocenę organu rentowego, iż ubezpieczona nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy należy, w świetle opinii biegłego psychiatry uznać za nieprawidłową.

ZUS zwracał uwagę, iż badanie psychologiczne sugerujące umiarkowany niedorozwój umysłowy zostało przeprowadzone w dniu 30 lipca 2015r., tj. już po decyzji ZUS. Zdaniem organu rentowego okoliczność dotycząca rozpoznania upośledzenia umysłowego umiarkowanego oraz leczenie szpitalne psychiatryczne w 2016r. (zaświadczenie okazane psychiatrze) to nowe okoliczności mogące uzasadniać przywrócenie sprawy do ZUS.

W warunkach niniejszej sprawy brak jest jednak podstaw do uznania, że zaistniały nowe okoliczności w rozumieniu art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. Oczywiście zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji w granicach jej treści i przedmiotu. Przedmiotem postępowania sądowego nie może być zatem prawo do renty za okres, którego nie obejmuje zaskarżona decyzja. Okoliczności dotyczące stanu zdrowia z okresu po wydaniu decyzji wykraczają więc poza zarzuty dotyczące orzeczenia komisji lekarskiej, na podstawie którego wydawana jest decyzja. W orzecznictwie wskazuje się, że gdy mowa jest o „nowych okolicznościach” to chodzi o takie okoliczności powstałe po wniesieniu odwołania, które mają znaczenie dla oceny stanu zdrowia do dnia decyzji. Przykładowo wymienia się schorzenia istniejące przed wydaniem decyzji, lecz wykazane przez ubezpieczonego dopiero po wniesieniu odwołania do sądu albo ujawnione na podstawie badań lekarskich w trakcie postępowania sądowego i których nie oceniał ani lekarz orzecznik, ani komisja lekarska organu rentowego.

Z taką sytuacją nie mamy jednak do czynienia w niniejszej sprawie. Z cytowanego wyżej przepisu wynika, że sąd nie orzeka co do istoty sprawy na podstawie nowych okoliczności dotyczących stwierdzenia niezdolności do pracy, które powstały po dniu złożenia odwołania od tej decyzji. Oznacza to, iż wszystkie okoliczności, które zostały ujawnione jeszcze w odwołaniu, a więc nawet po wydaniu zaskarżonej decyzji, winny być ocenione przez organ rentowy. Z materiału dowodowego sprawy wynika, że ubezpieczona powoływała się na tym etapie na zaburzenia z kręgu zaburzeń psychicznych. Przedłożyła również dokumentację medyczną leczenia neurologicznego, z którego wynikało, że występują u niej zaburzenia lękowe z natręctwami oraz rozpoznano zaburzenia adaptacyjne. Jak wskazywał biegły neurolog brak leczenia psychiatrycznego wynikał z zaniedbania rodziców w tym zakresie. Okoliczność ta z pewnością nie może obciążać ubezpieczonej. Odwołująca przedkładała dokumentację potwierdzającą u niej schorzenia psychiatryczne i nie ma w tym przypadku większego znaczenia, że dopiero w trakcie procesu uzyskano formalne potwierdzenie upośledzenia umysłowego ubezpieczonej. Schorzenia z kręgu natury psychicznej były już bowiem wcześniej rozpoznawane. Jednocześnie z opinii biegłego psychiatry wynika, iż ubezpieczona była całkowicie niezdolna do pracy już przed 16 rokiem życia. Oczywiście z powodu zaniedbań rodziców w zakresie przeprowadzenia właściwego leczenia brak jest jednoznacznej dokumentacji leczenia psychiatrycznego z tego okresu. Biegły opierając się na swoim doświadczeniu medycznym jest jednak w stanie tego rodzaju stan ocenić. Logicznym również w ocenie Sądu jest, iż skoro ubezpieczona uczęszczała do szkoły specjalnej zarówno podstawowej, jak i zawodowej, biorąc pod uwagę jej obecny stan, w którym nie potrafi samodzielnie wykonywać nawet niektórych czynności związanych z codziennym funkcjonowaniem, to trudno przypuszczać, aby stan jej zdrowia inaczej wyglądał w okresie wcześniejszym, w szczególności gdy nie stosowano w tym zakresie żadnego leczenia. Zdawać należy sobie również sprawę, iż wszystkie niedoskonałości zachowania ubezpieczonej nie musiały być tak widoczne za życia jej rodziców, którzy w większości spraw ją wyreczęli.

Uprawnienie do uprawnień zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej wynika z art. 9 ustawy o rencie socjalnej.

Orzeczone w oparciu o powołane przepisy oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.